

Д. П. Урсу

Кенія, Республіка Кенія

КЕ́НІЯ, Респу́бліка Ке́нія (англ. – Kenya, Republic of Kenya) – держава у Східній Африці. На Пн. межує з Ефіопією, на Сх. – з Сомалі, на Пд. та Пд. Зх. – з Танзанією, на Зх. – з Угандою, на Пн. Зх. – з Суданом. На Пд. Сх. омивається Індій. океаном. Пл. 582,6 тис. км². Насел. 40 млн осіб (2010): кікуйю – 22 %, лух'я – 14 %, луо – 13 %, календжин – 12 %, камба – 11 % та ін. Природ. приріст насел. 2,58 % (при рівні фертильності 4,4 дитини на одну жінку). Міське насел. складає 22 % (2008). Віросповідання: протестантизм – 45 %, католицизм – 33 %, іслам – 10 %, традиц. вірування – 10 % та ін. Держ. мови: англійська, суахілі. Столиця – Найробі (3,25 млн осіб). Найбільші міста (млн осіб): Момбаса (1), Накуру (0,27), Елдорет (0,25), Кісуму (0,23). Адм. поділ – 7 провінцій і столич. округ. Держ. устрій – республіка. Глава держави – президент. Законодав. орган – однопалат. парламент (Нац. збори). Грош. одиниця – кеній. шилінг. Член ООН, Співдружності, Афр. союзу, МВФ, СОТ.

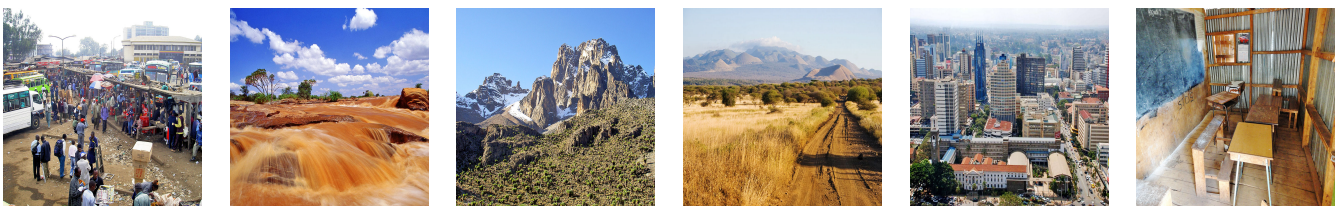
Перші поселення на тер. сучас. К. з'явилися у період раннього палеоліту. У 7–8 ст. склалася етнічна спільнота суахілі. У 9–10 ст. утвор. міста-держави Манда, Пате, Малінді, Момбаса, місто-архіпелаг Ламу та ін. 1498 тер. К. захопили португальці. У 17–19 ст. – під владою Оману. Від 1890-х рр. – під контролем Великої Британії, від 1895 – у складі британ. Сх.-Афр. протекторату, від 1920 – колонія. 1963 отримала незалежність. Від 1964 – республіка.

Значну частину країни займає плоскогір'я з вулкан. масивами, що підвищується зі Сх. на Зх. від 500 до 1500 м над р. м. Найвища точка – г. Кенія (5199 м). Майже по центру тер. К. перетинає екватор. Клімат субекваторіал. Середня температура липня від +12 до +25 °С, січня – від +14 до +27 °С. Середньорічна кількість опадів від 250 мм на Пн. Сх. до 1500–2000 мм у горах. Найбільші річки: Тана, Галана; озера: Туркана, Вікторія (частина). Переважає саванна і напівпустел. рослинність, на схилах гір – тропічні ліси. Тварин. світ представлений слоном, носорогом, зеброю, буйволом, антилопою, жирафом, левом, леопардом, мавпою, страусом, крокодилем, бегемотом та ін. У К. – бл. 50 нац. парків, серед яких – «Маунт-Кенія», «Цаво», «Сібілон», «Амбоселі».

Основа економіки – с. госп-во. ВВП становить 45,1 млрд дол. США, у розрахунку на особу – 1,6 тис. дол. США (2009). Вирощують чай, кофе, кукурудзу, зернові, цукр. тростину, фрукти, овочі, сизаль (дає грубе волокно), піретрум (у сухому вигляді використовують як

інсектицид). Переважає м'ясо-молочне тваринництво, рибальство. Видобувають соду, сіль, золото, буд. матеріали. Значні запаси геотермал. ресурсів. Діють підприємства легкої, харч., текстил., хім., нафтоперероб. промисловості. Експортує чай (4-е м. у світі), кофе-боби, сизаль, піретрум, деревину, рибу, цемент; осн. торг. партнери: Уганда, Велика Британія, Нідерланди, Танзанія, Пакистан. Імпортує пром. товари, устаткування, автомобілі, нафтопродукти; осн. торг. партнери: ОАЕ, Індія, Китай, Саудів. Аравія, ПАР, Японія. Розвинений туризм. Міжнар. аеропорти: Найробі, Момбаса. Мор. порт – Момбаса. Спортсмени К. беруть участь в Олімпійських іграх від 1956 (крім 1976 та 1980); до 2008 завоювали 75 олімп. медалей (22 золоті, 29 срібних, 24 бронз.), з яких легкоатлети здобули 68 медалей (усі – у бігових дисциплінах), боксери – 7. Унікал. результат показали бігуни на 3000 м з бар'єрами, які загалом здобули 9 золотих медалей і двічі займали усі призові місця з цього виду (Барселона, 1992; Афіни, 2004). На тер. К. виявлено одну з найдавніших пам'яток історії людства – стоянку Кообі-Фора із рештками скелетів австралопітеків і знаряддями олдувай. культури. Збереглися форт Ісуса в Момбасі (1593–94, перебудов. 1635, від 1958 – музей), кам'яна колона Васко да Гама в Малінді (ймовірно 1598). У народів К. розвинена різьба на дереві, виготовлення глиняного посуду, виробів зі шкіри тощо. В основі кеній. літ-ри – фольклор місц. народів. Писемна література мовою суахілі виникла у 17 ст., англ. – після 2-ї світової війни. Зі здобуттям незалежності відбулося становлення багатьох літ. жанрів. У ж. «Всесвіт» українською мовою опубл. роман «Пшеничне зерно» (1969, № 10–11), оповідання «Відійшла з посухою» (1979, № 6) Нгунгі Ва Тхіонго, роман «Вартові савани» М. Мвангі (1982, № 3); в антології «Поезія Африки» (1983) – вірші Дж. Каріюкі; у зб. світ. поезії 20 ст. «Заграва» (1989; обидві – Київ) – вірші Дж. Ангіри. Серед перекладачів – Н. Биховець, О. Мокровольський, С. Нікіташенко, В. Рамзес, В. Ткаченко. Дипломат. відносини між К. та Україною встановлено 6 травня 1993.

Фотоілюстрації



Рекомендована література

1. Пегушев А. М. Кения. Москва, 1972;
2. Современные литературы Африки. Восточная и Южная Африка. Москва, 1974;
3. Матвеева Н. Ф. Кения: Справоч. 3-е изд. Москва, 2004;
4. Стадниченко В. Сафарі: сон наяву. К., 2007.

Бібліографічний опис:

Кенія, Республіка Кенія / Д. П. Урсу // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-11752>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).